

СТАНОВИЩЕ

от д-р Дончо Стоянов Донеv, доцент в Бургаски свободен университет

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки.

професионално направление 3.2. Психология

докторска програма *Позитивна психология*

Автор: *Станислав Райчев Александров*

Тема: Изследване на преживяването за благополучие в ранна зрялост.

Научен ръководител: *доц. д-р Ирена Иванова Левкова*

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РД-21-2107 от 20.11.2024 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Изследване на преживяването за благополучие в ранна зрялост“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма Позитивна психология. Автор на дисертационния труд е Станислав Райчев Александров – докторант в редовна форма към катедра Психология с научен ръководител доц. д-р Ирена Левкова.

Представеният от Станислав Александров комплект материали е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

Докторантът е приложил три публикации в научни издания.

2. Кратки биографични данни за докторанта

През 2018 г., Станислав Александров успешно завършва бакалавърската програма по психология в Пловдивски университет “Паисий Хилендарски”. Две години по-късно защитава и магистърска степен по позитивна психология. През 2021 г. е зачислен като редовен докторант в програмата по позитивна психология в същото висше училище.

3. Актуалност на тематиката

Темата на дисертационния труд е значима и фундаментална за позитивната психология. Тя поставя проблема за психичното благополучие и психичното здраве в контекста на динамичните промени в съвременното общество.

4. Познаване на проблема

Очевидно е задълбоченото познаване на дискутираните конструкти от Станислав Александров. Детайлно и в хронология са представени философски и теологични концепции за щастието. Логично и последователно са операционализирани всички конструкти от обекта на изследването. Ясно е дефинирана и теоретичната обвързаност между тях.

5. Методика на изследването

Методиката на изследването е релевантна на поставената изследователска цел и води към изпълнението на изследователските задачи. Методите са подходящи за измерване на определените критерии в контекста на дефинираната целева група.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Първа глава на дисертационния труд предлага интересна перспектива за осмислянето на субективното психично благополучие. Конструктът е детайлно анализиран в неговата обвързаност с трите измерения на времевата перспектива - минало, настояще и бъдеще. Всяко от тези измерения е детерминирано от конкретни личностни диспозиции. Текстът предлага многомерен и задълбочен анализ на фактори (вътрешни и външни за личността) свързани с психичното благополучие.

Като предпоставка за изучаването на благополучието от психологията са постулирани философски концепции от древен Китай, древна Индия и древна Гърция. Проследено е разбирането за щастие и блаженство в контекста на християнството и юдаизма, като е направен своеобразен контент анализ на части от Библията. Еволюцията на концепцията за щастие се проследява през стоицизма до съвременното разбиране за благополучие, психично благополучие и субективно психично благополучие.

Последователно и достатъчно ясно са дефинирани и операционализирани всички конструкти, попадащи в обекта на дисертационното изследване. Видима е и авторската концепция за свързаност между изследваните конструкти.

Във втора глава са представени концепцията и организацията на емпиричното изследване. Изследователската цел е конкретна и прецизно формулирана. Дефинирани са 5 изследователски задачи, които са последователни и обвързани с основната цел. Издигнати са 5 хипотези, като всяка от тях предполага изясняване на отношенията между дефинираните критерии (променливи). Използвани са четири диагностични инструмента, адаптирани за българската популация. Всеки от тях е пряко свързан с установяване на нивата на конкретна, предварително дефинирана променлива. Инструментариумът е описан като са представени данни за характеристиките на всеки от използваните инструменти. Организацията на изследването е релевантна на поставената цел и основния изследователски въпрос.

В трета глава са представени данни от проведеното изследване, като е извършен анализ, чрез който се проверяват хипотезите. Използваните дескриптивни статистики дават достатъчно задълбочена и ясна информация както за данните, така и за изследваната група лица. Добро впечатление прави задълбочения статистически анализ и анализ на количествените данни. Приложените статистики са релевантни на скалите, използване за измерване на променливите. Извършените корелационни, регресионни и непараметрични анализи водят към проверка на издигнатите изследователски хипотези. Резултатите от проверката на хипотезите са изведени в края на трета глава.

Изводите от проведеното емпирично изследване са конкретни и пряко обвързани с получените данни и техния анализ. Те пряко кореспондират с концепцията на изследването и дефинираните негови ограничения.

В дисертационния труд, по своеобразен начин, се разширява полето на позитивната психология по отношение на майндфулнес и надеждата като пряко обвързани с благополучието. Корелати на субективното психично благополучие са поставени във времев перспектива, което е сериозна предпоставка за създаване на многомерен модел, обвързан с жизнения цикъл на човека.

7. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Станислав Александров е представил три публикации в сборници от научни конференции, издадени в периода на неговата докторантура. И трите са свързани с темата на дисертационния труд, като отразяват различни аспекти от проведеното изследване.

Концепцията, организацията и дизайна на проведеното изследване са оригинални. Данните и техния анализ са автентични. На тази база, считам, че няма данни за плагиатство, а представеният дисертационен труд е авторски.

8. Критични забележки и препоръки

При провеждане на диагностични изследвания е прието техен обект да бъде някакъв психичен конструкт на изследваните лица, а не самите изследвани лица. Подобна формулировка е характерна за експерименталните изследвания, при които има определено въздействие върху участниците в експеримента.

Малко повече описателност и обосновка на статистическите анализи биха допринесли за по-лесното ориентиране в трета глава на дисертационния труд.

Чрез корелационен анализ се установява свързаност между две променливи. Коефициентът на корелация може косвено да насочи към наличие на различия. Най-широко

разпространеният метод за пряко изследване на различия между променливи (хипотеза 1) е t-тестът на Стюдънт.

9. Автореферат

Авторефератът отразява в пълнота съдържанието на дисертационния труд. В него са представени основни моменти от теоретичния анализ, както и данни от емпиричното изследване.

10. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Считам, че резултатите от проведеното изследване биха могли да бъдат полезни при оказване на психологическа подкрепа и психологическо консултиране. Освен това, част от тях биха могли да са значими за възрастовата психология. Обвързването на благополучието и надеждата може да допринесе за още по-успешното и пълноценно интегриране в позитивната психология на хуманистични концепции като тази на Виктор Франкъл.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че Станислав Александров притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по позитивна психология като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Станислав Александров в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма Позитивна психология.

13.01.2025 г.

Изготвил становището:

(подпис)

.....
(доц. д-р Дончо Донев)